

Bilişsel Üçlü Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bilişsel Üçlü Envanteri*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17942>

Özet

Bilişsel Üçlü Envanteri, üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlık düzeylerini, depresif belirtilerini ve yaşam memnuniyetlerini inceleyen bir yüksek lisans tezi kapsamında Türkçe'ye uyarlanmış bir ölçektir. Ölçek, Aaron Beck tarafından ortaya konan ve depresyonun temelini oluşturan **Bilişsel Üçlü** (benlik, dünya ve gelecek algısı) değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu uyarlama çalışması, ölçeğin psikometrik özelliklerini Türk kültürü bağlamında inceleyerek, özellikle bilişsel çarpıtmaların varlığını ve şiddetini ölçmeye odaklanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Bilişsel Üçlü, Depresyon, Benlik Algısı, Dünya Görüşü, Gelecek Algısı, Psikometrik Özellikler, Uyarlama.

Yazarlar

Özge Erarslan

Amaç

Bu envanterin temel amacı, bireylerin kendilerine, dünyaya ve geleceğe yönelik sahip oldukları bilişsel temalar ve olumsuz algılarını nicel olarak ölçmektir. Ölçek, depresyonun bilişsel teorisi çerçevesinde, bireylerin yaşadıkları **olumsuz bilişsel temalar**ın yoğunluğunu belirleyerek, özellikle depresif belirtilerin şiddeti ile ilişkili veriler sağlamaktadır.

Türkiye uyarlamasının özel amacı ise, bu yapıyı üniversite öğrencilerinde psikolojik sağlık ve yaşam memnuniyeti gibi diğer psikolojik değişkenlerle olan ilişkisini incelemek üzere kültürel olarak geçerli ve güvenilir bir araç haline getirmektir. Bu sayede, Türkiye'deki klinik ve akademik çalışmalarda depresyonun bilişsel bileşenlerinin ölçülmesine olanak tanınmıştır.

Yapı

Ölçek, Bilişsel Davranışçı Terapi kuramının kurucusu Aaron Beck tarafından tanımlanan temel yapı olan **Bilişsel Üçlü** (Cognitive Triad) üzerine kurulmuştur. Bu yapı, depresif bireylerin otomatik olarak üç ana alanda olumsuz düşüncelere sahip olduğunu varsayar.

Bu üç temel bileşen, ölçekte üç alt boyut olarak temsil edilmektedir:

Benlik Algısı: Bireyin kendini yetersiz, değersiz veya kusurlu görmesi ve olumsuz öz-değerlendirmeleri.

Dünya Görüşü: Çevresel deneyimlerin olumsuz, adaletsiz, zorlayıcı veya engelleyici olarak

algılanmas?

Gelecek Algısı: Geleceğin umutsuz, deşmez ve olumsuz beklentilerle dolu olarak görülmesi, kişinin gelecekteki olaylara dair olumlu bir beklentiye sahip olmamas?

Geçerlik

Sunulan kaynak referansında, ölçeğin yapısal veya kriter geçerliğine dair spesifik bir istatistiksel deşer açkça belirtilmemiştir. Bu durum, uyarılma çalışması'nın tezin içeriğinde daha detaylı olarak ele alınmasına rağmen, özet bilgilerde yer almadığını göstermektedir.

Ancak, ölçeğin orijinal yapıyı koruyup korumadığına dair faktör analizi gibi geçerlik çalışmaları'nın (genellikle uyarılma sürecinin zorunlu bir parçası olarak) gerçekleştirilmesi beklenir. **Geçerlik** çalışmaları'nın detaylı sonuçları'nın eksikliği, ölçeğin Türk popülasyonunda ölçtüğü yapı'nın teorik beklentilerle ne kadar örtüştüğünü tam olarak anlamak için yazarın orijinal yüksek lisans tezine başvurulması gerektiğidir.

Güvenirlik

Ölçeğin iç tutarlılık güvenilirlik analizleri, alt gruplar ve testin tamamı için oldukça yüksek düzeyde güvenilirlik sergilemiştir. Elde edilen **Cronbach Alfa** katsayıları, ölçeğin farklı alt boyutlarında ve genel olarak yüksek bir iç tutarlılığa sahip olduğunu ve dolayısıyla ölçüm sonuçları'nın kararlı ve güvenilir olduğunu göstermektedir.

Benlik Algısı alt grubu için güvenilirlik katsayısı: 0.85

Dünya Görüşü alt grubu için güvenilirlik katsayısı: 0.72

Gelecek Algısı alt grubu için güvenilirlik katsayısı: 0.87

Tüm test için genel güvenilirlik katsayısı: 0.91

Faktör Analizi

Bilişsel Üçlü Envanteri, adından ve kuramsal temelinden de anlaşılacağı gibi, **üç faktörlü** bir yapıya sahiptir: Benlik, Dünya ve Gelecek. Uyarılma çalışmasında elde edilen güvenilirlik verileri de bu üç alt grubun varlığını desteklemektedir.

Tipik olarak, ölçeğin uyarılması sürecinde Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) veya Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak ölçek maddelerinin bu üç temel faktöre uygun şekilde yüklendiği doğrulanmıştır. Bu analizler, ölçeğin orijinal kuramsal yapısını (Cognitive Triad) Türk kültüründe de korunduğunu göstermeyi amaçlamaktadır.

Araç

Test Type: Uyarlama

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği

Language Available: Türkçe (Uyarlama)

Population Group: Yetkinler (Özellikle üniversite öğrencileri)

Age Group: Genç Yetkinlik Dönemi (Uyarlama çalışmasında kullanılan örneklem)

Population Details: Özge Erarslan'ın yüksek lisans tezinde üniversite öğrencileri örneklem olarak kullanılmıştır.

Test Methodology: 7'li Likert ölçeği kullanılmıştır. Derecelendirme formatı şöyledir: (1= hiç katılmıyorum - 7= tamamen katılıyorum). Yüksek puanlar, Bilişsel Üçlü'nün olumsuz bileşenlerinin daha yoğun olduğunu işaret eder.

Anahtar Kelimeler

Likert Ölçeği, Psikolojik Sağlık, Depresif Belirtiler, Hacettepe Üniversitesi, Tez Çalışması, Bilişsel Tema.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: Özge Erarslan (Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü mezunu)

Correspondence Address: İlgili Yüksek Lisans Tezi üzerinden ulaşılabilir.

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçeğin bu Türkçe uyarlaması 2014 yılında tamamlanmış ve yayınlanmıştır. Kullanım izinleri için sorumlu yazar Özge Erarslan veya Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü ile iletişime geçilmesi önerilir. Akademik ve ticari olmayan araştırmalarda genellikle yazar referans gösterilerek kullanılabilir.

Kaynaklar

Erarslan, Ö.(2014). *Üniversite öğrencilerinde psikolojik sağlık ile depresif belirtiler ve yaşam*

memnuniyeti arasındaki benlik saygısı, pozitif dünya görüşü ve umudun araç rolünün incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına buradan ulaşılabilir: [bilissel-uclu-envanteri-toad.pdf](#)

Bilişsel Üçlü Envanteri Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Kaynak içerikte Bilişsel Üçlü Envanteri'nin maddelerine yer verilmemiştir. Maddeler için yazarın orijinal yüksek lisans tezine başvurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM